

Тақырыбы: Дарынды балалармен жұмыс

Тобы: ӨМБ-411

Орындаған: Сапарбек Ж.

Қабылдаған: Ашықбаева Г.

*Дарынды балаларды айқындау
мен дамытудың тиімді
жолдары.*

**Қазақстанның болашағы-қазақ тілінде.
Н. Назарбаев**

сонда ғана оның аты Адам болады.”

Абай

АБАЙ (ИБРАГИМ) КУНАНБАЕВ
АБАЙ (ИБРАГИМ) КУНАНБАЕВ
АБАУ (ІВРАGІМ) KUNANBAEV

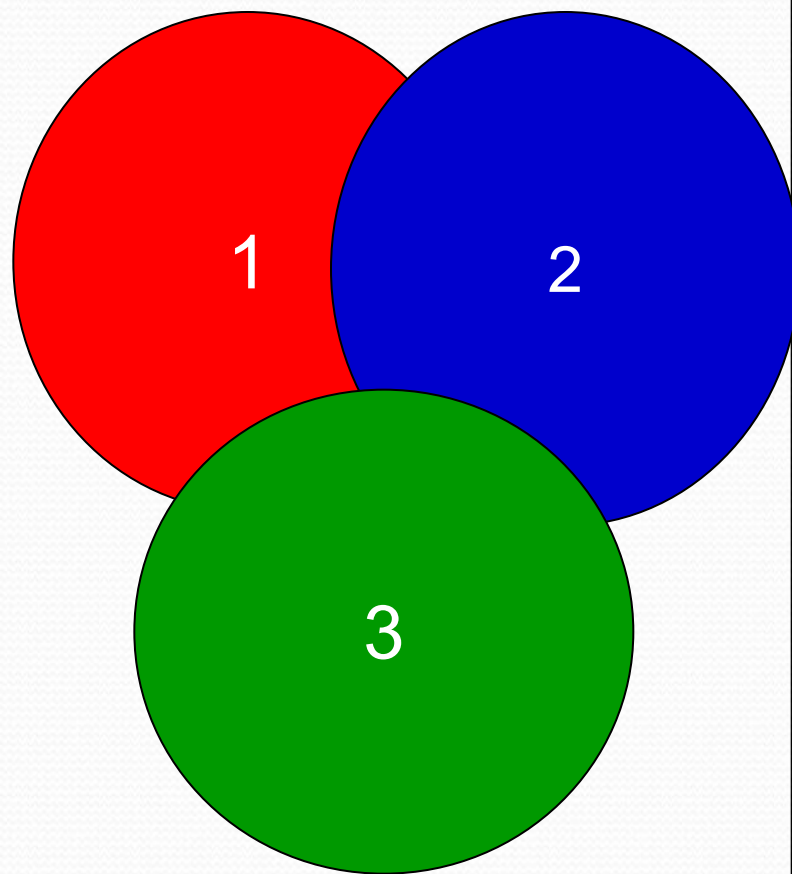
Жас бала анадан туғанда екі түрлі мінезбен туады. Біреуі – ішсем, жесем, ұйықтасам деп тұрады. Біреуі білсем екен демекілік. Не көрсе соған талпынып, “ол немене?”, “бұл немене?” деп, “ол неге үйтеді?”, “бұл неге бүйтеді?” деп, көзі көрген, құлағы естігеннің бәрін сұрап, тыныштық көрмейді. Мұның бәрі – білсем екен, көрсем екен, үйренсем екен дегені.

Жетінші сөз

Дж. Рензуллидің дарындылық моделі

- 1 – интеллектуалдық компонент (зейін, ес, және ойлау үрдістерінің деңгейі)
- 2 – креативтік немесе шығармашылық (қиялдың шығармашылық даму деңгейі, ерекшелігі және нәтижелілігі)
- 3 – мотивациялық компонент (танымдық және зерттеу белсенділігі).

*“Бізге туғаннан берілген дарын
өңделмеген алмазға ұқсайды. “Сібір
кенінен” алынған мөлдір, қатты
тас тәріздес (бірақ алмаз
қаншалықты тамаша болса да,
маржан тас екеуінің
айырмашылығы жер мен көктің
айырмашылығындай). Маржан тас
деп- ерен еңбекті қажет ететін
тегістелген алмазды айтамыз”.*

А. Владимир

Дарындылық:

*Адам психикасының өмір бойы
жүйелі түрде дамып,
басқалармен салыстырғанда
адамның бір немесе бірнеше
іс-әрекет төңірегінде
әдеттен тыс, сирек
кездесетін жоғары
нәтижелерге жету
мүмкіндігі.*

Дарынды балалардың ерекшеліктері:

Сөздік
қоры
мол

Есте сақтау
қабілеті
жоғары

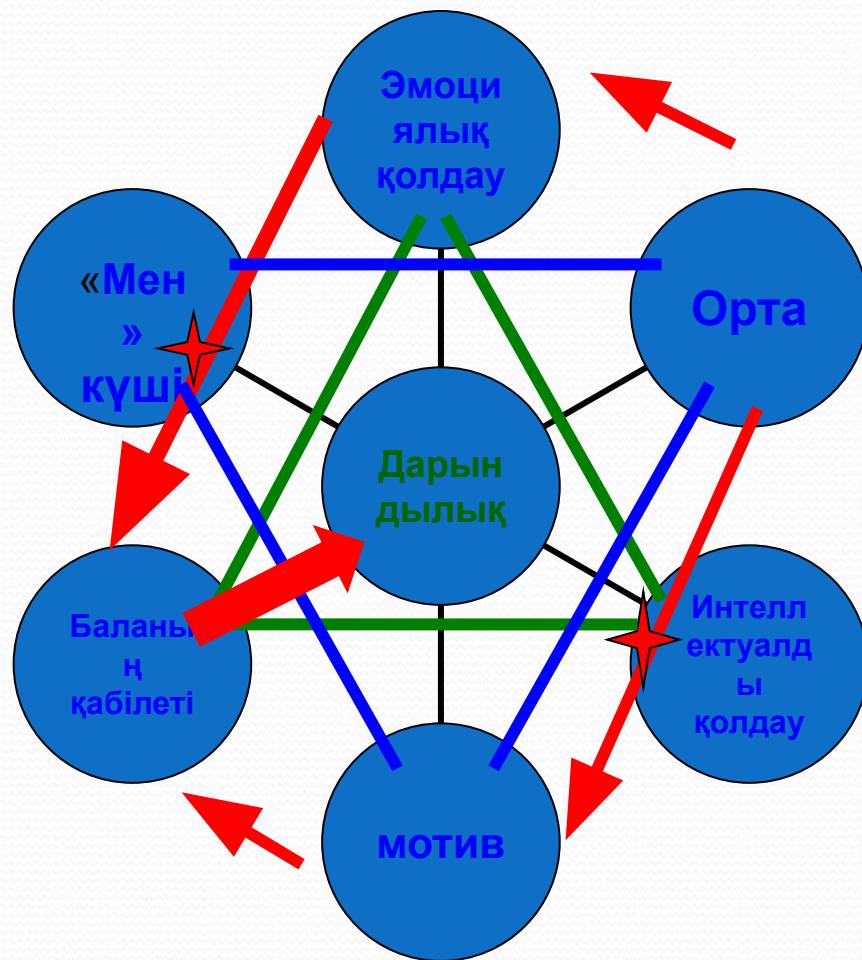
Әділетті,
әзілқой

Қиыншылықтан
қорықпайды

Танымдық
қасиеті
жоғары

Дарынды балаға педагогикалық қызмет көрсетудегі дарындылық моделі

Дарындылық кредосы

- Сен «білуге міндеттісің» дегеннің орнына, «Сенің қолыңнан келеді!» ұстанымы;
- Белгілі жағдайдан, белгісіздікке бетбұрыс жасау қағидасы;
- Іс-әрекеттің нәтижесіне емес, сол нәтижеге жету барысындағы қуаныш!
- Баланың қиялын ұштай отырып, сұрақ қоя білуге үйрету!
- «Қателеспейтін адам болмайды» қағидасына үйрету!
- Болашаққа бейімдеу;
- Дамыта оқыту;
- Жеке ғана емес, әлеуметтік ойлау қабілетін дамыту!

Дарынды оқушы және орта

Дарынды оқушы

Ұстаз

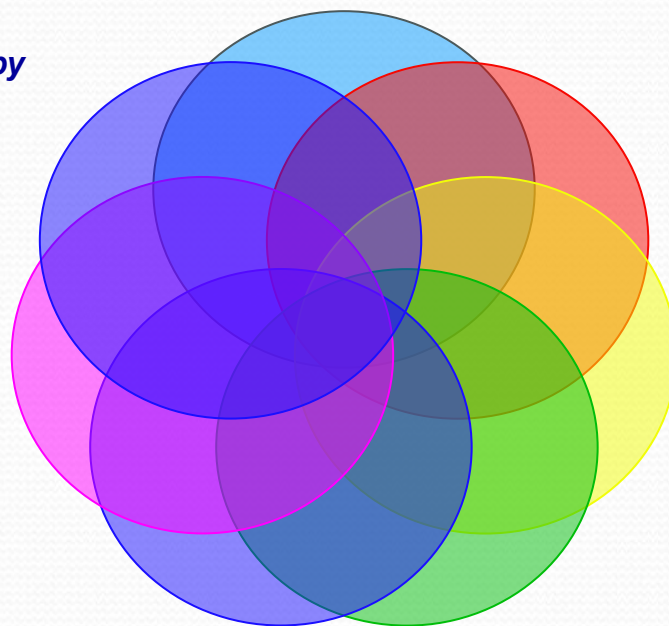
Қосымша білім беру

Әлеуметтік-
психологиялық
қызмет

Ата-ана

Педагогикалық
ұжым

Сынып
жетекшісі

Дарынды бала

дегеніміз:

*өз қабілеттерінен
әлде қанда дамыған,
ерекше зейіні бар,
белгілі бір іс-әрекет
бойынша асқан
қабілеттілік
танытып, жоғары
жетістіктерімен
дараланатын бала!*

Дарындылықтың бірден бір белгісі

Дарынды баланың күнделікті өмірінде болып жатқан түрлі іс-әрекеттің ерекшелігін педагогикалық бақылау әдісін қолдану арқылы анықталады.

Дарындылық тағылымы-даналықтың, гұламалықтың, құдіреттіліктің, адамгершіліктің кәусар тамшысы, ағынды тасқыны, дария көлі, мұхиты.

Дарындылықтың параметрлері:

психологиялық

физиологиялық

*таным қабілетінің өз
қатарластарына қарағанда
жоғары болуы*

Дарындылық туралы екі түрлі көзқарас қалыптасқан

Балалардың барлығы да дарынды болады

Дарынды балалар сирек кездеседі

Дарынды баланың мінез-құлқындағы ерекшеліктер:

Мотивациялық
(мотив дарынды оқушыны белгілі бір әрекетке термелейді, мазмұнын анықтайды)

Инструментальдық
(іс-әрекеттің әдісін сипаттайды)

Дарынды баланың мінез-құлқындағы ерекшеліктер:

- 1. Іс-әрекетінің өзіндік стратегиялық ерекшеліктері бар оқушы.*
- 2. Кез келген іс-әрекетті «өзінше орындауы».*
- 3. Кез келген қиын істен жеңілді, жеңілден – қиынды көру ерекшелігімен дараланады.*

Дарындылық:

*Айқын дарындылық
дарынды оқушының
жетістіктерінің
айқындығы
соншалық, «бұл
бала дарынды»
деген қағидаға еш
күмән жоқ.*

*Жасырын түрде
кездесетін
дарындылық
баланың іс-әрекетінің
нәтижесі көбінде
жасырын түрде
байқалады.*

Дарындылық

Ұялғандық
(тәжірибелілікпен
және) ұялған

Ұялғандық
нақты

Жалпы дарындылық деп, жалпылау икемдігі, есте сақтау қабілеті жақсы дамыған, ойлау қабілеті жан-жақты, кез-келген тақырыпта әңгімелесу, мәселелерді шешу және өз тәжірибесінде үйрену деп тұжырымдайды.

*Интеллектуалдық (немесе жалпы танымдық) қабілеттер- жалпы дарындылықтың **психологиялық ядросы** болып табылады.*

Нақты дарындылық:

*белгілі бір іс-әрекет
аймағында, атап
айтқанда
музыкалық,
көркемдік,
спорттық т.б.
қасиеттері
бар балалар.*

Дарындылықтың түрлері:

Ерте
жастан
байқалады

Ересек
жастан
байқалады

Дарындылықтың түрлері:

- *Интеллектуалды дарындылық;*
  - *Академиялық дарындылық;*
  - *Көркемдік дарындылық;*
  - *Шығармашылық дарындылық;*
  - *Лидерлік немесе әлеуметтік дарындылық;*
  - *Спорттық дарындылық.*
-

Дарынды балаларға арналған бағдарлама талаптары:

*Дарынды оқушының коммуникативтік әрекеттерінің негізгі түрлерін қалыптастыру;

*Өз мүмкіндіктерін сезініп, өзге адамдардан жеке ерекшеліктерін түсіне білу қабілеттерінің дамуына әсер ету;

*Зерттеу жұмыстарын жүргізу тәсілдерін қалыптастыру;

*Шығармашылық ойлау қабілеттерін арттыру;

*Тілдік білім жүйесін сөйлеу әрекеттерінде қолдану т.б.

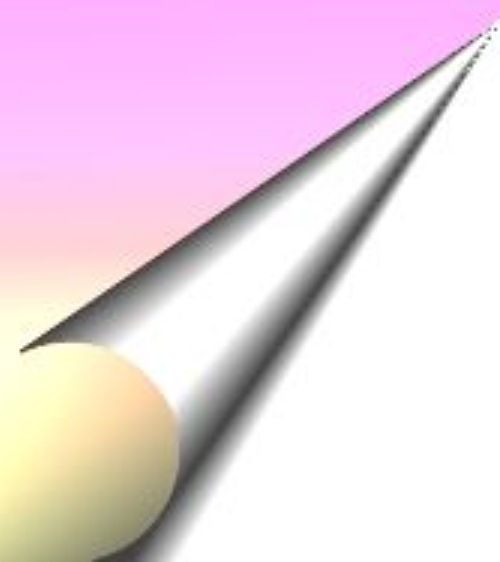
“Дарынды балалар” бағдарламасының жұмыс бағыттары:

- I. Дарынды балаларға арналған қосымша оқу бағдарламаларын, тест тапсырмаларын және түрлі бақылау жұмыстарының мәтіндерін дайындау.*
- II. Диагностика жүргізу.*
- III. Дарынды балалардың шығармашылық потенциалын жүзеге асыруда жағдай туғызу.*
- IV. Дарынды балалардың шығармашылық қабілетін дамыту.*
- V. Дарынды балалардың шығармашылық дамуының негізгі көзі-ынталандару іс-шараларын өткізу.*
- VI. “Дарынды балалар” мәселесі бойынша мұғалімдермен ғылыми-әдістемелік іс-шаралар ұйымдастыру.*

Дарынды баланы оқыту

әдістемесі

- *Еске сақтау қабілеті*
- *Денсаулығы , физиологиялық ерекшелігі*
- *Баспасөз материалдарын анализдеу*
- *Еңбекқорлығы мен шыдамдылығы*
- *Отбасындағы әлеуметтік, психологиялық ерекшелігі*
- *Темпераменті*
- *Мәдени ойлау өрісі*
- *Маман ғалымдардан кеңес алу*

Дарынды оқушылармен жұмыс

- 1. Тесттік жұмыстар.*
- 2. Үлестірме қағаздармен жұмыс.*
- 3. Қосымша әдебиеттермен жұмыс.*
- 4. Оқушылардың олимпиадаға қатысуы.*
- 5. Олимпиадаға қатысушысы оқушыларды іріктеу, саралау.*
- 6. Логикалық қабілеттерін дамытуға арналған материалдар.*
- 7. Пәнге қызығушылығын анықтаудағы жұмыстар.*

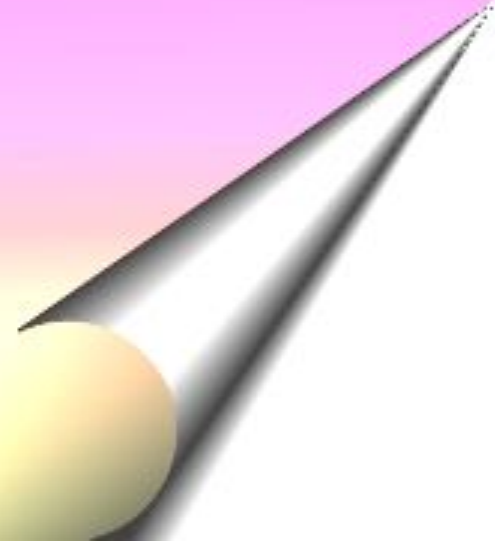
Дарынды оқушыларды анықтауда жүргізілетін анкета

1. Оқушының пәнге қызығушылығын –

- а) сынып жетекшісінен*
- ә) ата - анасынан*
- б) оқушыдан*
- в) психологтан*
- д) журнал базасынан білдім.*

2. Оқушының жеке ерекшеліктерін

- а) психологтармен сұхбаттан кейін*
- ә) сынып жетекшісімен жұмыстан кейін*
- б) оқушымен сұхбаттан кейін*
- в) ата – анасымен сұхбаттан кейін*
- д) оқушының жеке картасымен танысқаннан кейін білдім.*

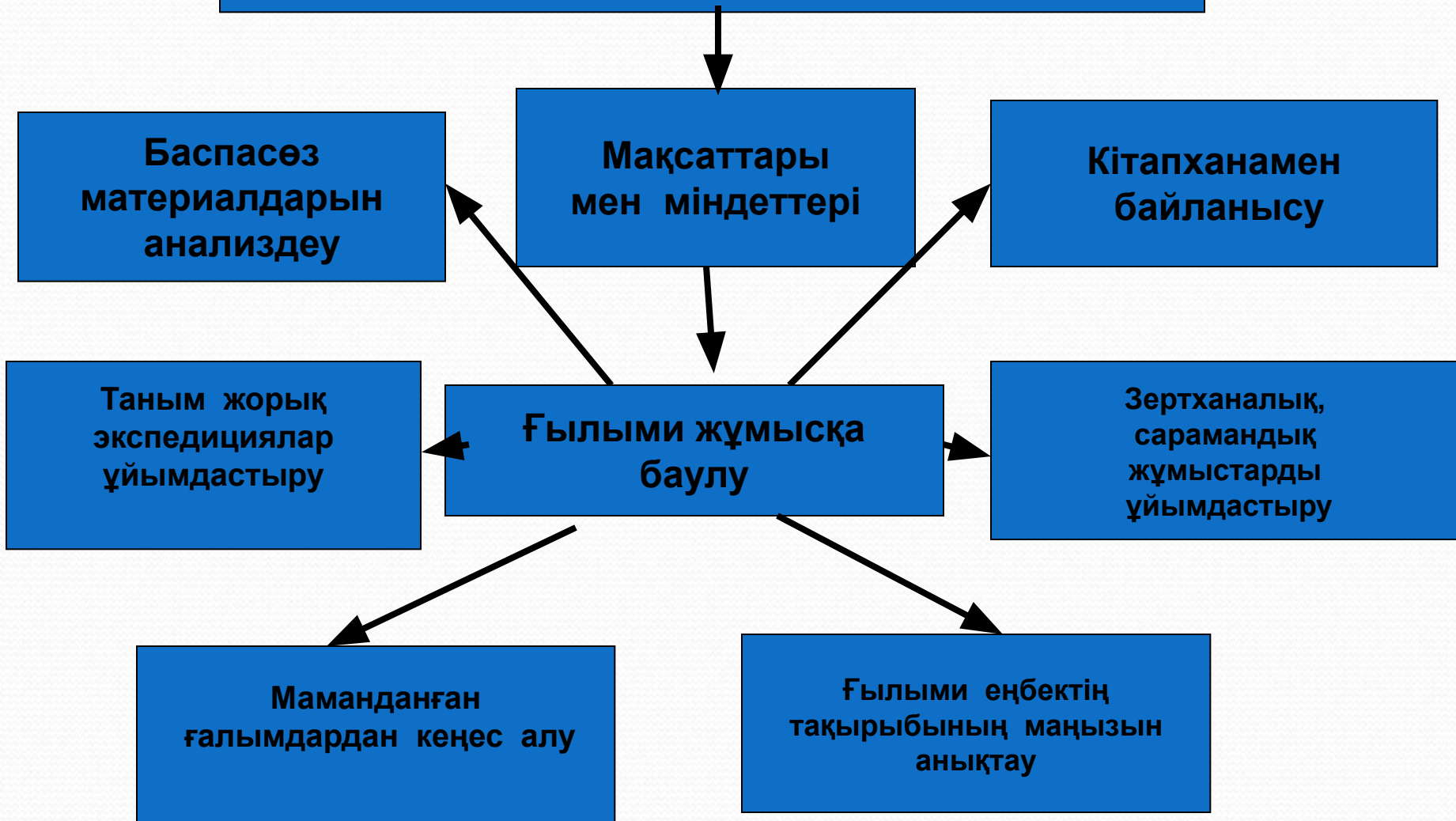

Оқушылардың дарындылығын арттыруға жағдай жасау және дамыту

Дарынды оқушыларды анықтау, дамыту және қолдау жасау	Дарынды оқушыларды анықтауда жаңа оқыту технологиялары мен әдістерін қолдану
Ресурстар	Психологиялық қызмет. Барлық деңгейдегі педагогтардың , мамандардың қолдауы.
Басқару шешімдері	Ғылыми- ұйымдастырушылықты басқару. Дарынды оқушыларды әлеуметтік қолдау. Педагогтардың стимулын арттыру. Дарынды оқушыларды жан – жақты қолдап, еңбегін бағаалу.
Жүзеге асыру жолдары	Дамытушылық бағдарламаларды қалыптастыру. Дарындыларды дамуын қолдауда жаңа технологияларының тиімділері таңдау, қолдану. Дарынды оқушылардың дамуын қалыптастыру мақсатында жоспар құру.
Күтілетін нәтижелер	Дарынды оқушының даму динамикасы. Әлеуметтік дамуы. Дарынды оқушының жетістіктерінің өсуі.

Дарынды баланы дамыта оқыту жоспары

Лауазым парағы

1. Мекеменің толық аты, қаласы, мектебі, ғылыми мекемесі
2. Автордың аты – жөні, сыныбы
3. Жұмыстың тақырыбы
4. Жұмыстың ғылыми бағыты
5. Жетекшісінің аты-жөні
6. Қала, жылы

Тақырыбы

Аннотация

1. Зерттеудің мақсаты
2. Зерттеудің кезеңдері
3. Зерттеудің жаңалығы мен дербестік дәрежесі
4. Жұмыс нәтижелері
5. Қорытынды (теориялық және практикалық маңыздығы)

Зерттеу бөлімі

Қорытынды

Пайдаланатын әдебиеттер тізімі

Конференцияға қатысатын оқушылардың істелінетін жұмыс түрлері.

- Ізденіс және тәжірибелік, зерттеу және эксперименттік түрғыдағы жұмыстар
- Бақылау және қорыту жұмыстары
- Әр қилы жетілдіру жобаларды жан – жақты тексеріп, жаңартып, ұсыну

Әрбір жұмысқа міндетті түрде:

- Жетекшісінің пікірі
- Жұмысының қысқаша мінездемесі
- Осы саладағы маманның пікірі болу керек

Ғылыми жобаны қорғау

- Баяндаманы қорғауға 10-15 минут беріледі
- Қорғау кезінде жұмыстың ғылыми аппараты айтылады
- Ғылыми аппаратта:

Тақырыптың өзектілігі, мақсаты мен міндеттері, зерттеу әдістері, ғылыми болжамы, дерек көздері, жаңалығы, зерттеу кезеңдері мен қорытындылары дәл, нақты баяндалуы тиіс

Қорғау барысында:

Зерттеу әдістерінің тиімділігі, тақырыпты ашу дәрежесі мен нақтылығы, баяндау шеберлігі ұсынылатын материалдың сапасы айқындылығы, стендтік материалдар жоба нәтижелерін қандай нәтижеде қамтығандығы есепке алынады

Назарларыңызга рахмет !!!

